

ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ
(за матеріалами інтернет-версій друкованих ЗМІ
та онлайн-медіа)

26.11.2025

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Вшанування пам'яті

[NV. – 2025. – 25 лист. «Кожен із них заслуговує на шану». В Україні створили петицію про визначення Дня пам'яті загиблих у війні цивільних. – Інф.](#)

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України, медіа

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. У Києві презентували посібник про виклики журналістів у зонах бойових дій. – Інф.](#)

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Друковані медіа зберігають довіру на прифронтових територіях. Опитування. – Інф.](#)

Креативні індустрії

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. На Прикарпатті презентували бренд центру Карпатської культури «Килимарка». – Інф.](#)

Театр

[Україна молода. – 2025. – 26 лист. «Яке тобі діло до України?!» Чим особливий «Реквієм» у постановці Євгена Лавренчука. – Самченко В.](#)

[Віледж Україна. – 2025. – 25 лист. «Виставі треба як мінімум рік, щоб вийти в нуль». Ярослава Кравченко про «Дикий театр» і «Пітьму». – Кіхтенко В.](#)

Музика

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. В Україні створили музичний проєкт, присвячений авторам «Розстріляного відродження». – Інф.](#)

[NV. – 2025. – 25 лист. Павло Гоц з гурту NAZVA створив пісню для 93-ї ОМБр. – Інф.](#)

Візуальні мистецтва

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Прикарпатський художник створив картину «Козаки пишуть...» із портретами загиблих і зниклих безвісти воїнів. – Інф.](#)

[NV. – 2025. – 25 лист. «Львівський Бенксі» створив новий мурал після атаки по Тернополю та викрив свою особу. – Інф.](#)

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Українська художниця Євгенія Білорусець стала першою лавреаткою стипендії Йоганни та Едуарда Арнгольдів. – Інф.](#)

Кіномистецтво. Кінопрокат

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Світова прем'єра фільму «Довженко. Перший](#)

[погляд» пройшла з аншлагом на кінофесті в Таллінні. – Інф.](#)

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Олег Ущенко, режисер, письменник, волонтер: «Хотів би, щоб Святий Миколай зробив Україну настільки озброєною, аби вже ніхто не наважився напасти». – Дружук І.](#)

Література

[Укрінформ. – 2025. – 25 лист. У Києві внаслідок російської атаки пошкоджена друкарня «Від А до Я». – Інф.; NV. –2025. – 25 лист. «Попри все, роботу зупиняти не будуть». Внаслідок нічного удару Росії у Києві пошкоджено одну з найбільших українських типографій. – Інф.](#)

Музейна справа

[Вечірній Київ. – 2025. – 25 лист. Херсон – Париж: у Києві триває виставка митця з української діаспори. – Асадчева Т.](#)

[Фокус. – 2025. – 25 лист. 120 років Нілу Хасевичу: який слід залишив найвідоміший художник УПА. – Небор-Николайчук А.](#)

[Україна молода. – 2025. – 26 лист. Від Боплана до Сансона і Жайо. У Львові показують картографічні документи з позначенням України з XV століття. – Зубко Н.](#)

Бібліотечна справа. Промоція читання

[Український тиждень. – 2025. – 25 лист. Тамара Сухенко: «Читацькі клуби – це лабораторія діалогу та спільнототворення». – Петренко-Цеунова О.](#)

Вшанування пам'яті

NV. –2025. – 25 лист. «Кожен із них заслуговує на шану». В Україні створили петицію про визначення Дня пам'яті загиблих у війні цивільних. – Інф.

В Україні збирають підписи петиції про вшанування пам'яті цивільних громадян, які загинули внаслідок війни Росії проти України. Наразі зібрано 10435 голосів з 25 тисяч необхідних. Ініціаторкою петиції стала Сабіна Грицай. 27 червня 2022 року її 27-річний чоловік Євгеній Грицай загинув внаслідок російської атаки по торговому центру «Амстор» у Кременчуку. Жінку підтримали інші рідні загиблих у війні цивільних українців. У петиції пропонують заснувати державний механізм вшанування пам'яті, зокрема визначити Національний День пам'яті цивільних жертв війни, створити Національний меморіал у Києві, створити локальні пам'ятні знаки, заснувати державний реєстр цивільних загиблих. Платформа пам'яті «Меморіал» підтримала ініціативу рідних загиблих, представники закликали небайдужих підписати петицію. Докладно:

<https://nv.ua/ukr/socium/peticiya-pro-nacionalniy-den-pam-yati-civilnih-zhertv-viyni-iniciativa-rodin-50563388.html>

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України, медіа

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. У Києві презентували посібник про виклики журналістів у зонах бойових дій. – Інф.

У столиці презентували навчальний посібник для журналістів місцевих медіа прифронтових та деокупованих регіонів «Журналістика під обстрілами: уроки з України», який висвітлює виклики, з якими стикаються журналісти в зонах бойових дій, та пропонує практичні поради з безпеки та етики. Презентація відбулася в конференцзалі Національної спілки журналістів України (НСЖУ). Проєкт реалізовано за фінансової підтримки Посольства Литовської Республіки в Україні в рамках програми співробітництва, спрямованої на розвиток та підтримку демократії. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4062750-u-kievi-prezentuvali-posibnik-pro-vikliki-zurnalistiv-u-zonah-bojovih-dij.html>

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Друковані медіа зберігають довіру на прифронтових територіях. Опитування. – Інф.

Друковані медіа, попри зниження рівня їх використання, зберігають значну довіру серед населення на прифронтових територіях. Майже кожен третій респондент (31,1%) заявив, що найбільше довіряє саме газетам. Такі результати соціологічного дослідження представили учасники презентації «Інформаційні потреби мешканців прифронтових територій України», що пройшла в конференцзалі НСЖУ. Водночас, за словами співавтора дослідження, секретаря НСЖУ Віталія Голубєва, соціальні мережі та месенджери залишаються ключовими каналами доступу до інформації, демонструючи тенденцію до зростання – 66,5% респондентів вказали на їх

використання. «Понад 40% респондентів цікавить міжнародна політика, тому що люди усвідомлюють якраз можливість вирішення нинішньої ситуації в міжнародному контексті» – сказав Віталій Голубєв. Разом з тим він зауважив, що лише кожен п'ятий респондент вважає, що потрібно більше міжнародних новин. Дослідження проводили в період з 20 вересня по 10 жовтня 2025 року, в ньому взяли участь 400 осіб з прифронтових та/або деокупованих громад Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей. Дослідження здійснили журналісти близько 20 локальних медіа з цих областей. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4062711-drukovanii-media-zberigaut-doviru-na-prifrontovih-teritoriah.html>

Креативні індустрії

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. На Прикарпатті презентували бренд центру Карпатської культури «Килимарка». – Інф.

На Прикарпатті, у місті Косів, презентували бренд та айдентичку культурно-креативного простору Центр Карпатської культури «Килимарка». Його створили в рамках проекту «Промоція Центру Карпатської культури у Косові для розвитку креативних індустрій», що впроваджувався у Косівській міській територіальній громаді за підтримки грантової програми British Council Ukraine з розвитку креативної економіки. Реалізація проекту стала важливим кроком до повноцінного запуску сучасного культурно-креативного простору у Косівській громаді. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4062680-na-prikarpatti-prezentuvaii-brend-centru-karpatskoi-kulturi-kilimarka.html>

Театр

Україна молода. – 2025. – 26 лист. «Яке тобі діло до України?!» Чим особливий «Реквієм» у постановці Євгена Лавренчука. – Самченко В.

У матеріалі – відгук на прем'єру «Реквієму» Вольфганга Амадея Моцарта у постановці Євгена Лавренчука, яка відбулася у Києві. Авторка пише: «Нова постановка «Реквієму» є копродукцією Національного будинку музики та Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка. Режисер Євген Лавренчук разом із Liatoshynskyi Capella: Orchestra and Choir, драматургом Антоном Литвиновим та українсько-американським диригентом Теодором Кухарем переосмислили шедевр Моцарта, вписавши його в сюжет кінозйомки десь за кордоном, у процесі якої привідкривається історія України: з прізвищами Михайля Семенка, Івана Багряного, страшними датами 1708, 1932–1933, 2014 та інших років...». Докладно:

<https://umoloda.kyiv.ua/number/3987/2006/192385/>

Віледж Україна. – 2025. – 25 лист. «Виставі треба як мінімум рік, щоб вийти в нуль». Ярослава Кравченко про «Дикий театр» і «Пітьму». – Кіхтенко В.

У 2026 році Дикий відзначатиме десять років із дня заснування. За ці десять років команда, серед іншого, випустила 50 проєктів, виступала на близько 30 локаціях, зокрема в держбудівлях, барі та цирку; робила театр сайт-специфік у легкоатлетичному манежі й театр-променад у зоопарку. Зараз продовжують створювати нові формати, наприклад, документальну виставу у вагонах потяга (спецпроєкт «Київ – Невідомість» із Veteran Hub і Наталкою Ворожбит) чи постановку в співпраці з бізнесом («Дуже сумна людина» із Suziria Group), куди вдалося вбудувати рекламу (і зробити це смішно). Перед кожною виставою Дикого на сцену виходить його засновниця й директорка – Ярослава Кравченко. Тож видання пропонує інтерв'ю з Ярославою Кравченко, у якому вона розповідає про історію становлення Дикого театру та про свою книжку «Театр. Ютуб. Секс» (у видавництві Stretovych); про продюсування у театрі та зокрема про продюсування нової вистави за романом Ілларіона Павлюка «Я бачу вас цікавить пітьма»; чому ухвалили рішення створити дві версії вистави – київська та львівська версії вистави відрізняються акторським складом, сценографією й фіналом; про вистави, які зараз ідуть у Дикому; про «театр нас сьогоднішніх»; про ціни на квитки й театральну «тусовку». Докладно:

<https://www.village.com.ua/village/culture/culture-interview/368831-laquo-vistavi-treba-yak-minimum-rik-schob-viyti-v-nul-raquo-yaroslava-kravchenko-pro-laquo-dikiy-teatr-raquo-i-laquo-pitmu-raquo>

Музика

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. В Україні створили музичний проєкт, присвячений авторам «Розстріляного відродження». – Інф.

В Україні створили музичний проєкт «Загата», який відтворює голоси поетів періоду «Розстріляного відродження» та митців, що постраждали від радянських репресій. У проєкті працюють дослідники, що знаходять маловідомі чи втрачені тексти, та музиканти, які створюють на їх основі пісні. Команда «Загати» воліє залишатися анонімною. За їхнім задумом, у центрі мають бути імена поетів, а не виконавців. Для цього в роботі над композиціями застосовують інструменти штучного інтелекту, які дають змогу приховати голоси музикантів і забезпечити фокус саме на тексті так, щоб звучала передусім поетична інтонація. У межах проєкту вже створено шість альбомів на вірші 54-х авторів. Пісні доступні на каналі @zagataband на YouTube та TikTok, а також на музичних сервісах YouTube Music, Apple Music і Spotify. Найближчим часом команда планує представити сьомий альбом. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4062640-v-ukraini-stvorili-muzicnij-proekt-prisvacenij-avtoram-rozstrilanogo-vidrodzenna.html>

NV. –2025. – 25 лист. Павло Гоц з гурту NAZVA створив пісню для 93-ї ОМБр. – Інф.

Музикант, засновник гурту NAZVA та військовослужбовець Павло Гоц створив пісню про 93 окрему механізовану бригаду «Холодний Яр» в межах проекту «Фронтowa студія». Докладно:

<https://nv.ua/ukr/kultura/pisnya-nikoli-nazad-pavlo-goc-stvoriv-trek-razom-iz-biycyami-93-ji-brigadi-50563429.html>

Візуальні мистецтва

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Прикарпатський художник створив картину «Козаки пишуть...» із портретами загиблих і зниклих безвісти воїнів. – Інф.

Прикарпатський художник Валерій Дувірак написав картину «Козаки пишуть...», на якій замість запорізьких козаків зобразив загиблих воїнів та безвісти зниклого сина Максима. Картину виставили на благодійний аукціон. Про це у Фейсбучі повідомила голова Івано-Франківської ОВА Світлана Онищук. Аукціон відбудеться на підтримку 102 окремої бригади Сил територіальної оборони ЗСУ та 50 полку ім. полковника Семена Височана у складі НГУ. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4062795-prikarpatskij-hudoznik-napisav-kartinu-kozaki-pisut-iz-portretami-zagiblih-i-zniklih-bezvisti-voiniv.html>

NV. –2025. – 25 лист. «Львівський Бенксі» створив новий мурал після атаки по Тернополю та викрив свою особу. – Інф.

Львівським Бенксі, який створює мурали з дітьми, виявився художник Андрій Єрмоленко. Після ракетного обстрілу Тернополя 19 листопада митець створив нове графіті. Про це він розповів на своїй сторінці у Facebook. Виявилося, що мурали – частина кампанії #SaveUkrainianChildren, яку в Communities Army of Ukraine започаткували ще у 2022 році, щоб привернути увагу світу до українських дітей, які страждають від війни. Художник розповів, що у 2025 році до кампанії долучився захисник Олександр Ляшук та його кіт Шайба. Докладно:

<https://nv.ua/ukr/socium/murali-u-lvovi-dlya-saveukrainianchildren-andriy-ermolenko-rozkriv-avtorstvo-50563311.html>

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Українська художниця Євгенія Білорусець стала першою лавреаткою стипендії Йоганни та Едуарда Арнгольдів. – Інф.

За ініціативою державного міністра культури та ЗМІ Вольфрама Ваймера, Німецька академія Риму «Вілла Массімо» вперше цього року присуджує стипендію Йоганни та Едуарда Арнгольда й «першою лауреаткою стипендії стала українська художниця Євгенія Білорусець». Про це повідомили у Відділі преси та інформації Федерального уряду Німеччини. Стипендія включає проживання до десяти місяців у Римі. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4062788-ukrainska-hudoznica-evgenia-bilorusec-stala-persou-lavreatkou-stipendii-joganni-ta-eduarda-arngoldiv.html>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Світова прем'єра фільму «Довженко. Перший погляд» пройшла з аншлагом на кінофесті в Таллінні. – Інф.

У позаконкурсній програмі Tallinn Black Nights Film Festival (PÖFF) відбулася світова прем'єра художнього фільму «Довженко. Перший погляд» режисера-постановника Костянтина Коновалова. Продюсерка Ганна Дочева наголосила, що ця кінокартина є першим художнім фільмом про Олександра Довженка. В Державному агентстві з питань кіно нагадують, що українська прем'єра картини запланована на наступний рік. Стрічку створює компанія «Одеса Фільм Продакшн» у співпраці з Національною кіностудією ім. Олександра Довженка, компанією «Мейвен» та ГО «Узунфонд» у міжнародній копродукції за участю UnitedContentHUB і Maya Films. Підтримку надає Держкіно. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4062781-svitova-premera-filmu-dovzenko-persij-poglad-projsla-z-anslagom-na-kinofesti-v-tallinni.html>

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. Олег Ущенко, режисер, письменник, волонтер: «Хотів би, щоб Святий Миколай зробив Україну настільки озброєною, аби вже ніхто не наважився напасти». – Дружук І.

Він чи не щодня слухає історії людей, які втікають від війни. І в режисера виникає бажання розповісти про це іншим. Так з'явилася серія документальних фільмів «Опалені війною». Зокрема, стрічка «Війна тітки Світлани» – це історія жінки з Маріуполя та її родини. Нині тітка Світлана живе в Івано-Франківську, а фільм про неї, який створив Олег Ущенко, збирає за кордоном кошти на дрони. Видання пропонує інтерв'ю з Олегом Ущенком, у якому він розповів про те, на скільки безпілотників уже зібрала ця короткометражка; чому режисер не любить кінофестивалі; чи потрібно сьогодні знімати про війну, чи все ж варто зачекати її закінчення, про кінематограф в Україні. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4062505-oleg-usenko-reziser-pismennik-volonter.html>

Література

Укрінформ. – 2025. – 25 лист. У Києві внаслідок російської атаки пошкоджена друкарня «Від А до Я». – Інф.; NV. – 2025. – 25 лист. «Попри все, роботу зупиняти не будуть». Внаслідок нічного удару Росії у Києві пошкоджено одну з найбільших українських типографій. – Інф.

У Києві під час російської масованої повітряної атаки 25 листопада було пошкоджено приміщення типографії «Від А до Я». Про це представники друкарні повідомили у Фейсбуці. «Нічний обстріл торкнувся й нашої друкарні.

Пошкодження є, але роботу ми не зупиняємо...», – написали працівники. Докладно:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4062673-u-kievi-vnaslidok-rosijskoi-ataki-poskodzena-drukarna-vid-a-do-a.html>

<https://nv.ua/ukr/kultura/ataka-na-kijiv-25-listopada-postrazhdala-odna-z-naybilshih-drukaren-ukrajini-50563491.html>

Музейна справа

Вечірній Київ. – 2025. – 25 лист. Херсон – Париж: у Києві триває виставка митця з української діаспори. – Асадчева Т.

У Національному музеї «Київська картинна галерея» відкрилася виставка «Михайло Андрієнко-Нечитайло. Херсон – Париж» – перша персональна експозиція митця в Україні, яка символізує повернення його творчості на батьківщину. Експозиція знайомить із доробком уродженця Херсона, українського художника-модерніста, що більшу частину життя провів у Франції та належав до Паризької школи (École de Paris). На виставці представлено десять робіт, подарованих Херсонському обласному художньому музею ім. Олексія Шовкуненка французьким мистецтвознавцем Жаном-Клодом Маркаде у 2022 році. Це п'ять полотен живопису і п'ять графічних творів, створених майже сто років тому. Перед показом вони пройшли ретельну реставрацію. Експозицію доповнюють твори з приватних колекцій. В. о. генерального директора «Київської картинної галереї» Оксана Підсуха підкреслила: «Цей проєкт – прояв солідарності та любові до Херсона, його мешканців і культурної спадщини. Ми прагнемо, щоб виставка була не лише мистецькою подією, а й символом підтримки міста, яке пережило окупацію». Виставка триватиме до 17 грудня. Докладно:

<https://vechirniy.kyiv.ua/news/120196/>

Фокус. – 2025. – 25 лист. 120 років Нілу Хасевичу: який слід залишив найвідоміший художник УПА. – Небор-Николайчук А.

25 листопада вшановують 120 річницю народження Ніла Хасевича – художника-графіка, який став візуальним голосом УПА, створюючи плакати, дереворити й символіку повстанського руху. У Львові до ювілейної дати відкрили виставку «Ніл Хасевич: відомий і невідомий», яка представляє понад сто робіт митця з фондової збірки Львівського історичного музею. Серед експонатів – листівки, карикатури, проєкти прапорів, печаток, бланків, а також інші матеріали, що розкривають як мистецьку, так і підпільну діяльність художника. Експозиція у Львівському історичному музеї покликана популяризувати спадщину митця й нагадати про масштаб його внеску у формування візуальної культури українського визвольного руху. Докладно:

<https://focus.ua/uk/technologies/734461-120-rokiv-nilu-hasevichu-yakiy-slid-zalishiv-nayvidomishiy-hudozhnik-upa-foto>

Україна молода. – 2025. – 26 лист. Від Боплана до Сансона і Жайо. У Львові показують картографічні документи з позначенням України з XV

століття. – Зубко Н.

Картографічну експозицію «Imago Ucrainae на картах XV–XX століть» відкрили нещодавно у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. Василя Стефаника. На виставці представлено 60 картографічних документів 1493–1992 років із фондів закладу, які відображають територіальну трансформацію українських земель у різні історичні епохи. Картографічну колекцію Львівської національної наукової бібліотеки ім. Василя Стефаника становлять картографічні документи з приватних зібрань Юзефа Оссолінського, Юзефа Гвальберта Павліковського, Віктора Баворовського, Володимира Дідушицького, Антона Петрушевича та інших. Унікальне місце належить картографічній збірці з бібліотеки Наукового товариства ім. Тараса Шевченка, яка влилася у фонди після 1939 року. Саме в ній сконцентрована переважна більшість картографічних документів українознавчої тематики. Картографічна експозиція «Imago Ucrainae на картах XV–XX ст., підготовлена в межах грантового проекту від Українського культурного фонду, доступна для огляду відвідувачів по 31 жовтня наступного року. Докладно:

<https://umoloda.kyiv.ua/number/3987/2006/192386/>

Бібліотечна справа. Промоція читання

Український тиждень. – 2025. – 25 лист. Тамара Сухенко: «Читацькі клуби – це лабораторія діалогу та спільнототворення». – Петренко-Цеунова О.

«...Про творення інфраструктури діалогу у громадах і роль бібліотекарів у цьому процесі розповідає Тамара Сухенко – співзасновниця благодійного фонду «Бібліотечна країна», психологиня, фасилітаторка. Далі – пряма мова... Читацькі клуби можуть стати лабораторіями розвитку культури діалогу. На жаль, у наших реаліях культура діалогу часто зводиться до «срачів» у фейсбуці чи чатах ОСББ, але справжній діалог потребує зустрічей наживо, методу, професійної модерації та інфраструктури. Це громадські простори, де люди можуть зустрітись і поговорити... В умовах реформи децентралізації, коли повноваження та ресурси спускаються на нижчий рівень, а залучення громадян до ухвалення рішень зростає, виникає потреба в форматах та соціальних просторах для опанування нових поведінкових практик. Здатність обговорювати складні питання не з'являється одномоментно з ухваленням закону; це поведінкова практика, яку необхідно розвивати. Проголошені де-юре громади не стають такими де-факто без розвитку відносин між жителями громади, створення спільнот за інтересами та активного долучення до життя громади. Цей процес ускладнюється залишками тоталітарної радянської культури, де панувала лише одна правильна думка. Тим часом як практики діалогу є поверненням до питомих для нас ще з ранньомодерних часів практик порозуміння через дискусію. Саме читацькі клуби можуть стати лабораторіями розвитку цих навичок, коли можуть зустрічатися різні точки зору, а людина може почути і сприйняти неочевидні для себе ідеї. Бібліотека може бути місцем, де невеликі групи жителів громади можуть обговорювати книжки і вчитися чути інших, що набагато легше, ніж обговорювати конфліктні соціальні теми. Ключова передумова успіху – це психологічна безпека, коли

учасники розуміють, що не мають бути експертами-філологами, щоб обговорювати книжки... Аналіз подій, які проводять українські бібліотеки, показує, що найбільш поширеними форматами залишаються книжкові виставки (спадок радянських часів), презентації книжок, зокрема за участю авторів, тематичні лекції, майстер-класи для дітей. Ці події є важливими, проте переважно монологічними. Формат дискусійного книжкового клубу, який би модерували бібліотекарі, – рідкісне явище для наших бібліотек. Тому «Бібліотечна країна» вирішила започаткувати регулярний читацький клуб для самих бібліотекарів, щоб дослідити, як відгукнеться такий фасилітований формат, і в разі успіху заохотити до його впровадження. Звісно, подія, відвідана наживо, є кращою для побудови довіри та психологічної безпеки, необхідної для відкритого обговорення, проте ми зупинилися на онлайн-зустрічах для залучення людей із різних регіонів України та з бібліотек за кордоном (наприклад, Токію, Відня). Клуб є довготривалим проєктом – зустрічі відбуваються майже щомісяця, і це дає змогу спостерігати за динамікою: з часом обговорення стають відвертішими, зростає залученість. Головна мета проєкту – надихнути учасниць проводити читацькі клуби у своїх закладах. Однією з перешкод для бібліотекарів є те, що вони можуть не вважати себе компетентними, наприклад, через брак філологічної освіти, тому бояться модерувати дискусію, або бояться виходу дискусії за рамки, коли вони не зможуть впоратися з напругою або конфліктом. Застосування фасилітаційного підходу допомагає подолати ці бар'єри, оскільки фокус уваги зміщується з вимоги усе знати на побудову самого процесу обговорення, а знання методів допомагає відчувати себе більш впевнено... Цей підхід відповідає ширшій ідеї: щоб бібліотеки як інституція модернізувалися, вони мусять змінити фокус із книг на людей та стати більше залученими в життя громади... Попри те що проблеми бібліотек є широко обговорюваною темою, самі розмови не змінюють ситуації. Тому є сенс говорити про найкращі практики та підтримувати тих бібліотечних лідерів, хто ефективно працює в дуже складних умовах, попри низьку зарплатню та недостатню підтримку на рівні держави і громад. Необхідно висвітлювати та підтримувати успішні кейси, які можна масштабувати на всю країну. У нашому фонді ми прагнемо залучати найактивніших учасників бібліотечної спільноти... У нашій реєстраційній базі за минулий рік до клубів долучилося близько тисячі учасників (із повторами реєстрацій) з 15 областей України... Якщо говорити про регіональні особливості, то Львів демонструє сучасний і системний підхід до модернізації своєї мережі. Леотека, Сенсотека, Мистецька бібліотека – такі цікаві рішення, які знайшли підтримку не тільки у львів'ян, а й стали туристичними об'єктами для гостей міста. Існує ще декілька міст та громад, де було знайдено модель бібліотечної модернізації, де оновлені не тільки приміщення та фонди, а й формати роботи з відвідувачами. Але це радше виняток, адже досі в багатьох кутках України ви можете знайти застарілі бібліотеки без опалення та інтернету, де 50–80% фонду становлять радянські книжки. Хотілося б, щоб кожна громада провела якісний аудит поточної ситуації з бібліотеками і напрацювала власну модель їхньої модернізації. Це критично важливо, оскільки

громади суттєво відрізняються географічно (через розтягнутість, складність доїзду до центру тощо) та фінансово (багато наявних мереж просто не можуть бути утримані)... Для підтримки бібліотек необхідне стратегічне мислення з розумінням, що інвестиції в культуру не принесуть миттєвих електоральних бонусів, але є питанням національної безпеки та внеском у розвиток людського капіталу регіону. Часом закриття бібліотеки минає непомітно, і ніхто не висловлює протесту. Це свідчить про те, що не сформувався запит від громади, бібліотека не посідала в її житті вагомого місця... Якщо немає спільноти, яка підтримує бібліотеку і потребує її, вона стає вразливою. Натомість багато українських бібліотеки під час війни почали виконувати нові функції – стали гуманітарними штабами, волонтерськими центрами, центрами психо-соціальної підтримки... Часто відвідувачі приходять до бібліотек насамперед для розмови, і лише згодом може з'явитися запит на книжку, яку їм порадять. Ми розробили бібліотерапевтичну базу книжок, щоб бібліотекарі, спілкуючись із відвідувачами, могли відчувати тему або життєву ситуацію, яка їх турбує, і запропонувати книжку, де герої проживають схожий досвід... До бібліотекарів високі очікування, однак держава не забезпечує їх необхідними знаннями та навичками. Навчання, ресурси та нові книжки надаються вибірково, переважно через фонди та організації, а не через центральні чи місцеві державні програми. Ми не можемо вимагати багато, коли не надаємо гідних умов праці, приміщень з опаленням чи необхідного навчання... Читацькі клуби, попри їхню зовнішню простоту, є потужним соціальним інструментом. У природному бібліотечному середовищі вони здатні виконувати роль лабораторій діалогу – місць, де люди не лише обговорюють книжки, а й тренують навички слухання, висловлення власної думки, осмислення складних тем, проживання особистих переживань і формування довіри. У країні, яка переживає війну й масштабні соціальні трансформації, така інфраструктура діалогу стає надзвичайно потрібною. Бібліотеки – це не просто сховища книжок, а соціальні інституції, які здатні стати простором взаємодії, підтримки, інклюзії й культурної згуртованості...». Докладно:

<https://tyzhden.ua/tamara-sukhenko-chytatski-kluby-tse-laboratoriia-dialohu-ta-spilnototvorennia/>

Випуск підготувала
завідувачка сектору оперативного інформування
та розповсюдження інформації Інформцентру з питань культури та мистецтва;
тел.: 425-23-26
електронна адреса: infocenter@nplu.org
info_nplu@ua.fm